

AB 7. ÇP: SÜRDÜRÜLEBİLİR TÜKETİM VE ÜRETİM (STÜ) PROJESİ

Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim

Günümüzde hızlı bir şekilde endüstrileşen toplumların üretim ve tüketim alışkanlıkları da değişmekte ve bu faaliyetlerden kaynaklanan çevre sorunları gündemde önemli bir yer tutmaktadır. Küresel ısınma, biyoçeşitliliğin azalması, kullanılabilir kaynakların azalması, vb. başlıca çevre sorunları arasında yer almaktadır. Üretilen/tüketilen her ürün veya hizmet için farklı aşamalarda (imalat, nakliye, ürün kullanımı, atık bertarafı vb.) farklı doğal kaynakların tüketildiği ve farklı çevresel etkilerin olduğu düşünüldüğünde çevresel etkiler açısından değerlendirilmesi zor bir durum ortaya çıkmaktadır. Gelişmiş ülkeler, ürün ve hizmet kaynaklı çevre sorunlarının çözümü için bugüne kadar değişik yaklaşımlar uygulamışlardır. Son dönemde üretim ve tüketim süreçlerini bütünsel bir şekilde değerlendirme prensibine dayanan "Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim (STÜ) – Sustainable Consumption and Production (SCP)" kavramı gelişmiştir.

AVRUPA KOMİSYONU SINIRLI OLAN KAYNAKLARIN AKILLICA KULLANILMASI İÇİN EKO-İNOVASYONU (EKO-YENİLEŞİM) TAAHHÜT ETMİŞTİR...

STÜ kavramı; Avrupa'daki son gelişmeler doğrultusunda ön plana çıkmış, temiz üretim ve eko-verimlilik gibi kavramları da içeren geniş bir kavramdır. Üretim süreçlerinin yanı sıra tüketim alışkanlıkları, tüketim modelleri ve tüketicilerin bilinçlendirilmesine yönelik politika, standart ve uygulamaları kapsar. Tüketim süreçlerinin ve tüketici tercihlerinin sürdürülebilir ürün ve hizmetler piyasasının gelişmesindeki rolü, bugüne kadar üretim boyutundaki odağın tüketim ve tüketiciye de çevrilmesine neden olmuştur. STÜ, Avrupa Birliği'nin (AB) eko-tasarım, eko-etiket, vb. alanlarındaki düzenlemeleri ile doğrudan bağlantılı olup, AB'nin eko-inovasyon (eko-yenileşim) alanındaki programlarının da büyük ölçüde temelini oluşturmaktadır. Bu çerçevede, AB'deki yeni düzenlemeler ile üretim süreçlerinin yanı sıra tüketim alışkanlıkları, tüketim modelleri ve tüketicilerin bilinçlendirilmesine yönelik politika, standart ve uygulamalar önem kazanmış, piyasa koşullarını etkilemeye başlamıştır.

DÜNYADA STÜ KONUSU KAPSAMLI OLARAK İLK DEFA RIO DE JANEIRO'DAKİ 1992 BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÇEVRE VE KALKINMA KONFERANSI'NDA KÜRESEL POLİTİKA GÜNDEMİNE ALINMIŞTIR...

Yaşam Döngüsü Yaklaşımı

Bir ürün ya da hizmetin yaşam döngüsü, hammaddelerin çıkartılması ve işlenmesi ile başlayan, üretim, nakliye ve kullanımla devam eden ve geri dönüşüm ve nihai bertaraf da dahil olmak üzere atık yönetimi ile tamamlanan süreçtir. Bu sürecin her aşaması kaynak ve enerji tüketimi, atık üretimi ve diğer çevresel etkilere neden olmaktadır. Yaşam döngüsü yaklaşımı, tüm tüketim ve üretim aşamalarını bütünleştirerek değerlendirme yapmayı ve karar vermeyi sağlayan bir yaklaşımdır. Yaşam Döngüsü Analizi (YDA) bu yaklaşımın uygulanmasını sağlayan araçlardan biridir.

YDA ürün ve hizmetlerin çevresel etkilerini detaylı olarak ortaya çıkarmaya yarayan sistematik bir yaklaşımdır. Günümüzde özellikle ürünlerin çevresel etkilerini analiz etmek ve raporlamak için kullanılan bu yöntem ürünün yaşam döngüsünün tüm aşamalarından kaynaklanan farklı çevresel etkilerin belirlenmesini sağlamaktadır. Örneğin ürünün hammaddesinin bulunduğu bölgeden çıkartılması/alınması ve üretim tesisine taşınması süreçleri enerji tüketimine ve dolayısıyla sera gazı salımına neden olmaktadır. Ayrıca pek çok ürünün üretim süreçleri sonrasında bertaraf edilmeyi bekleyen atıklar oluşmaktadır. Bu atıklar doğaya bırakıldığında doğal ekosistemlerde ötrofikasyon gibi olumsuz çevresel etkilere neden olmaktadır.

AB 7. ÇP: SÜRDÜRÜLEBİLİR TÜKETİM VE ÜRETİM (STÜ) PROJESİ

AB 7. Çerçeve Programı- Action Town Projesi

STÜ kavramının benimsenmesi ve yaygınlaştırılması için farklı aktörlerin (sanayici, tüketici, sivil toplum kuruluşu, araştırma kurumu vb.) etkin bir şekilde rol alması gerekmektedir. Bu düşünceden hareketle UNEP/ Wuppertal Institute Collaborating Centre on SCP (CSCP), Almanya önderliğinde AB 7. Çerçeve Programı tarafından desteklenen ve kısa ismi CSOContribution2SCP (Action Town) olan “Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim (STÜ) Alanındaki Araştırmalara Katkılarının Artırılması için İşbirliği Projesi” yürütülmektedir. Haziran 2008’de başlayan proje 4 farklı AB üye ülkesinden proje ortakları ile birlikte başlatılmıştır ve Mart 2011’de tamamlanacaktır.

Proje ortakları arasında Northern Alliance for Sustainability (ANPED/ Hollanda), Stockholm Environment Institute (SEI/ İsveç), Sustainable Europe Research Institute (SERI/ Avusturya) ve World Wild Fund for Nature (WWF-UK/ İngiltere) kurumlarının yanı sıra, projeye “Ulusal Odak Noktası” olarak katılan dört kurum daha yer almaktadır. Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) da bu dört kurumdan biri olarak projenin resmi ortaklarından biridir.

SCPTurKEY (STÜ-Türkiye) Projesi

Action Town Projesi hedefleri çerçevesinde Türkiye’de STÜ kavramının tanıtılması ve yaygınlaştırılmasına yönelik ulusal bir projenin yürütülmesi öngörülmüştür. Ulusal Odak Noktası olarak TTGV liderliğinde yürütülen söz konusu projenin yerel ortakları Türk Tesisat Mühendisleri Derneği (TTMD), Ulusal Politika Araştırma Vakfı (UPAV), İngiltere – Türkiye Çevre Derneği (UTES), ODTÜ Mimarlık Fak. Araştırma, Tasarım, Planlama ve Uygulama Merkezi (MATPUM) ve ODTÜ - Çevre Mühendisliği Bölümü’dür.

Kısa adı SCPTurKEY (STÜ-Türkiye) olan “Türkiye’de Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim Politikalarının İlgili Paydaşlar Arasında Geliştirilmesinin Teşvik Edilmesine Yönelik Aksiyonlar: Sürdürülebilir Bina için Yaşam Döngüsü Analizi” konulu ulusal proje kapsamında,

- Türkiye’deki STÜ ile ilgili yasal politika araçlarına (mevcut ve AB uyum süreci kapsamında),
- Yaşam döngüsü analizinin (YDA) bir araç olarak incelenmesine ve
- Örnek alan olarak “barınmaya” (binalar)* ilişkin YDA çalışmalarının değerlendirilmesine odaklanılmıştır.

Bu kapsamda, STÜ ile ilgili uluslararası gelişmelerin, STÜ yasal politika araçlarına yönelik değerlendirmenin ve yaşam döngüsü analizine yönelik çalışmalarla elde edilen bulgu ve sonuçların ilgili tüm paydaşlarla tartışılarak Türkiye’de bir STÜ gündemi oluşturulması ve çıktılarının AB düzeyine taşınması hedeflenmektedir. STÜ konusu, kamu kurumları ve üniversitelerden özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarına kadar çok geniş bir kitlenin ve tüketici olarak da hepimizin ilgi alanına girmektedir.

* Barınma (binalar) STÜ çerçevesinde uluslararası düzeyde öncelikli olarak belirlenmiş üç sektörden biridir. Diğer iki sektör gıda ve ulaşımdır.